

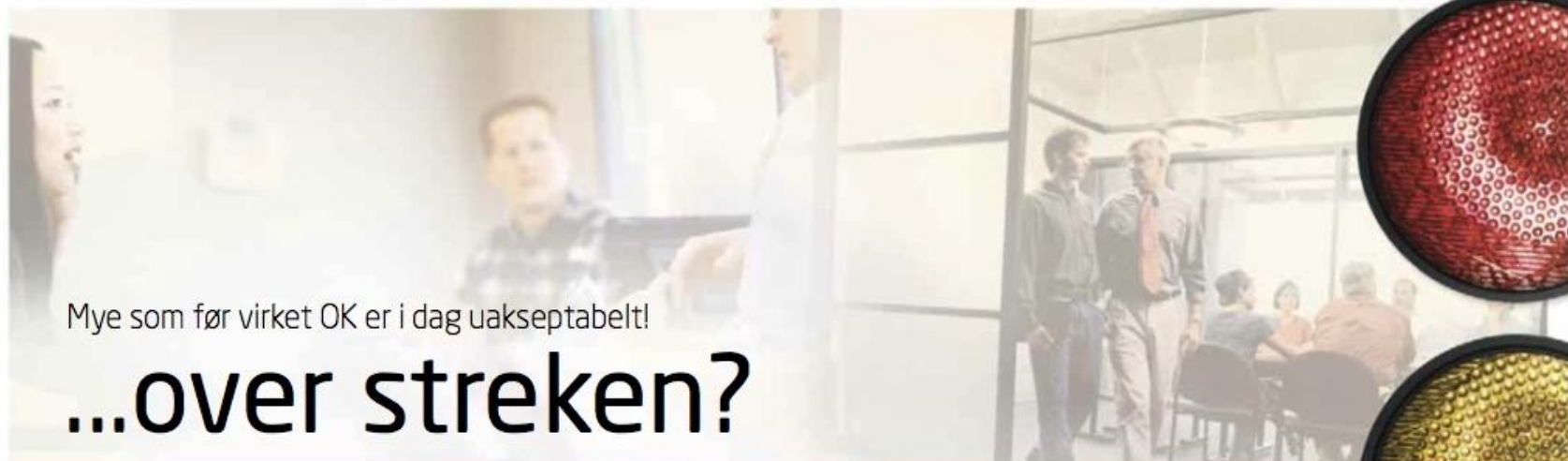
Korrupsjon - relasjon

Praktisk grensedracting

Oslo 27 oktober 2009

Advokat / statsautorisert revisor Helge Skogseth Berg

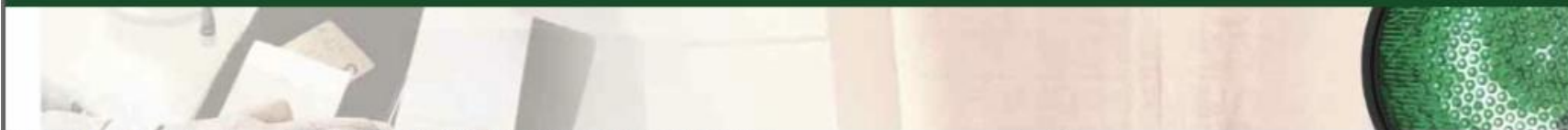
NHOs brosjyre fra 2006

Mye som før virket OK er i dag uakseptabelt!

...over streken?

En veileder fra NHO for bedrifter i deres eget arbeid med holdninger og praksis knyttet til gaver, representasjon og utgiftsdekning for andre enn egne ansatte.

Oversikt og plan for fremstillingen

- Del I - Hvorfor oppstår korrupsjon?
- Del II - Særlig om korrupsjon i det offentlige?
- Del III – “i anledning oppdrag, stilling eller verv”
 - Private fordeler
 - Fordeler i topartsforhold
- Del IV – “utilbørlig fordel”
 - Kjernen
 - Fordelens verdi
 - Skadepotensialet
 - Åpenhet
 - Press

Definisjon ved Berlusconi 21 desember 2005:

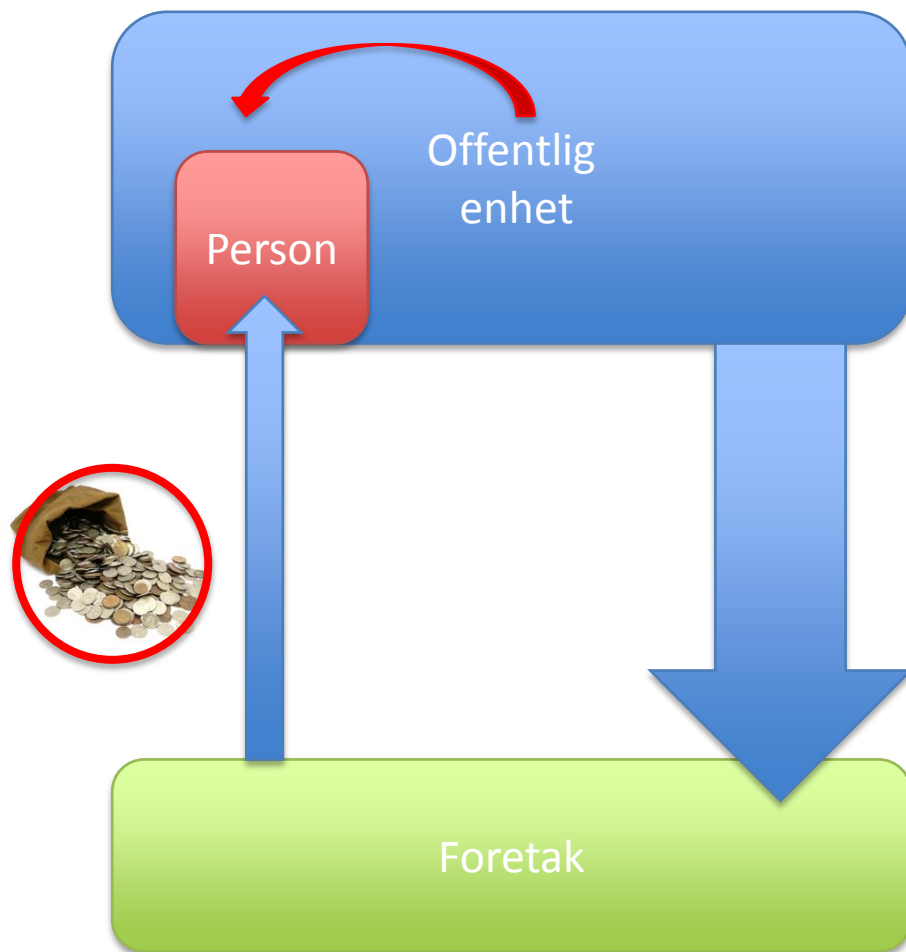
"Twenty-four bottles is fine. More than that is corruption,"

Del I – Agent/prinsipal teorien som bakteppe for korrupsjon

- Hypotese:
 - *"Enhver er seg selv nærmest"*
- Lærebokeksempel (Lipsey&Crystal 2007)
 - Gartner – Gresspleneier på lang ferie
 - Advokat – Klient
 - Aksjonær – Daglig leder

Del I – Agent/prinsipal teorien som bakteppe for korrupsjon

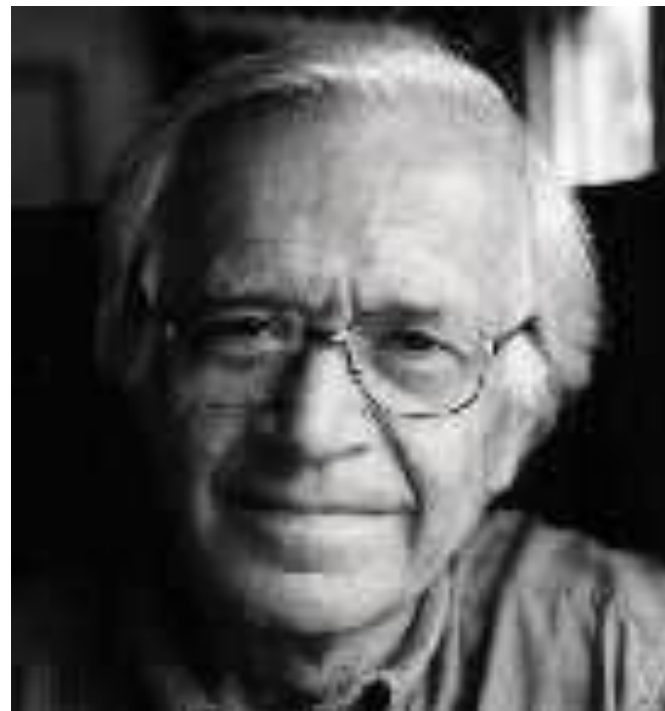

Kr 10.000 direkte til agenten prioriteres høyere enn det å spare prinsipalen for kr 200.000.

Del I - Generell allmennprevensjon

- Kjennskap til regelens innhold
- Oppdagelsesrisiko
- Konsekvens

- "En passende mengde kriminalitet"

Del II – Korrupsjon og det offentlige

- Grunnleggende funksjoner
 - Utøve myndighet
 - Forvalte verdier / goder
 - Forvalte informasjon
- Grunnleggende målsetninger:
 - Økonomisk effektivt samfunn - legge til rette for verdiskapning, forutberegnelighet, tidsbruk
 - Riktige, rettferdige løsninger – forutsetter god kjennskap til faktum
- Behov: Relasjon med samfunnsaktører / privatpersoner

Del II – Korrupsjon og det offentlige

- Det offentlige særlig sårbart
 - Hvilke prosjekter velges (Jernbane eller Motorvei)
 - Hvor legges traseen
 - Hvor omfattende utbygging?
 - Hvem velges som leverandær av varer / tjenester
 - Pris for de valgte varer / tjenester

Del II – Korrupsjon med offentlige tilsnitt – forutsetninger for videre praktisk tilnærming

- Forutsetning nr 1: Korrupsjonsbestemmelsen og politiets oppfølging er ikke alene nok til å forhindre korrupsjon i tilstrekkelig grad.
- Forutsetning nr 2: En for streng praktisering av korrupsjonsregelverket er uheldig – det skal og bør være et rom mellom kritikkverdig adferd og korrupsjon
- Forutsetning nr 3: "Anledningene" der det utøves offentlig myndighet, foretas anskaffelser, inngås kontrakter og der det håndteres informasjon er ønskelige.

Del II – Praktisk tilnærming

- Utgangspunkt i generell allmennrevensjon, gjøre tilpasninger, likevel slik at en ikke lager så omfattende tiltak at det hemmer andre samfunns mål unødige.
 - Økt bevissthet om regler
 - Økt sannsynlighet for oppdagelse
 - Reelle konsekvenser ved mistanke / oppdagelse

Del II – Økt bevissthet om regler

- Kjennskap til eksterne regleverk - straffeloven
- Utarbeide interne regelverk
 - etiske retningslinjer
 - Kjøreregler
- Kjennskap til interne regler
 - Interne seminar, intranett, årstaler, internavis, gjennomgang ved ansettelse / opprykk etc.
- Reell prioritering av slike regler
 - Ledelsesfokus
 - Praksis vs Teori
 - Ansettelser, forfremmelser
 - Behandling av varslere
 - Ansvar for korrupsjon i organisasjonen – linje vs stab

Del II– Økt sannsynlighet for oppdagelse

- Prosessregler
 - Saksbehandlingsregler – eksempel: Oslo kommune
 - Offentlige anskaffelser – anbud, protokoll, innsyn
 - Personopplysningslov og tilhørende regelverk
 - Interne kompetanseregler for andre kontrakter
- Kontrollsystemer
 - Organisering av arbeidet, arbeidsrotasjon og "fire øyne"
 - Gjennomsiktighet – åpenhet
 - Klageadgang / mulighet for omgjøring av beslutninger
- Kontroll av kontrollen
- Link Oslo kommune: <http://www.sak.oslo.kommune.no/dok/Byr/2007/BR1/2007010744-600824.pdf>

Del II– Konsekvenser ved oppdagelse

- Avklare mistanker
 - Varslingsinformasjon / eksterne tips / presse
 - Fra internkontroll / internrevisor / revisor
 - Gjennom linjen
- Konsekvenser
 - Avskjed (ikke oppsigelse)
 - Anmeldelse (ikke minnelig løsning)
 - Må gjelde alle (Kongen / Hattemakeren)
- Offentliggjøring av konsekvens
 - Forutsetning for allmennpreventiv effekt

Del II - Tydelighet

1

Kenneth Lay – ex Enron

2

TUESDAY, MARCH 4, 2008 **Pride Discloses Global Corruption Probe** **Pride International, Inc., a Houston-based drill-rig provider to the oil and gas industry, disclosed in its February 29, 2008 Form 10-K (annual report) an ongoing internal investigation into potential violations of the Foreign Corrupt Practices Act. The countries involved may include Venezuela and Mexico, India and Malaysia, Saudi Arabia, Kazakhstan, Brazil, Nigeria, Libya, Angola and the Republic of the Congo**

Del II - Medaljens bakside? To vinklinger.

1)

Forskrift om offentlige anskaffelser § 11-10 nr (1)

Oppdragsgiver skal avvise leverandører som

(...)

oppdragsgiver kjenner til er rettskraftig dømt for deltakelse i en kriminell organisasjon eller for korrupsjon, bedrageri eller hvitvasking av penger, og hvor ikke allmenne hensyn gjør det nødvendig å inngå kontrakt med leverandøren

- men, behov for foretaksstraff mindre der foretaket tar (offentlige) grep

2)

Kortsiktig tap av omdømme – men langsiktig?

Del III – "i anledning av stilling, verv eller oppdrag"

- Ment å omfatte mye – bred regel
- Folkevalgte, oppnevnte og ansatte
- Betalte og ubetalt verv
- Grensen mot rent private forhold
 - Eksempel 1 - rabatt til sambygding
 - Eksempel 2 – Rabatt til sambygding som også er innkjøpssjef.

Del III – "i anledning av stilling, verv eller oppdrag"

- Avgrensning mot topartsforhold
 - Arbeidsforhold
 - Eks 1 - VIP-billett til fotballkamp (verdi kr 15.000) til kommunen – som så gir billetter til egne ansatte, eksempelvis innkjøpssjefen (og svarer arbeidsgiveravgift, foretar skattetrekk, mv)
 - Eks 2 - VIP-billetter til VM-kamp i Brasil (verdi kr 15.000) til innkjøpssjef i kommunen

Del III – "i anledning av stilling, verv eller oppdrag"

- Avgrensning mot topartsforhold (forts)
 - Urimelige kontrakter
 - Privat parts utnyttelse av markedsposisjon slik at kommunen betaler overpris
 - Vilkår for å få tillatelse
 - Eks 1 - kommunens folkevalgte krever ungdomshus for å gi konsesjon til utbygging av industri
 - Eks 2 - kommunens folkevalgte krever ungdomshus for *ikke* å klage nabokommunens vedtak (vedrørende industrikonsesjon) inn for staten

Del IV- Nærmere om reglene – den utilbørlige fordel

- Straffeloven § 276 a
- “utilbørlig fordel”
 - Helhetsvurdering – rettslig standard, utvikler seg over tid, domstolen fyller ut loven
 - Ikke krav om at dette er penger, andre verdier eller også ikke-økonomiske fordeler kan være tilstrekkelig.
 - Ikke noe krav om at fordelene går til den som har stillingen, vervet eller oppdraget.
 - Rom for kritikkverdig adferd i følge forarbeidene

Del IV - Nærmere om reglene – eksempel på fordeler

- Fokus: Hva er formål / faktisk funksjon ved:
 - Verdioverføring
 - Gave
 - Middag
 - Rabatter
 - Feriereiser
 - Målstyrt veldedighet
 - Innsideinformasjon
 - Seminar / Studietur / Opplæring
 - CSR / Sponsing
 - Trainee-prosjekter / ansettelses
 - Deltakelse i økonomisk virksomhet

Del IV - Hva gjør fordelene utilbørlig?

- Fordelens verdi – utgangspunktet
 - Skattelovgivningen – fordel på kr 600 pr år fra andre enn arbeidsgiver men med tilknytning til arbeidsforhold er ikke skattepliktig
 - Alicantesaken 19000 fordelt på tre – ikke beløpets størrelse som medførte frikjennelse
 - Praktisk minstegrense et sted imellom – 24 flasker vin ?

Del IV - Hva gjør fordelen utilbørilig?

- Skadepotensialet
 - Type skade – Eksempelvis vedtak om valg av entreprenør vs. vedtak om bygging av (unødvendig) bro
 - Beløp – prisforskjell ved store kontrakter
 - Tap av nødvendig tillit
 - Skjerpet norm for person med offentlig stilling, verv eller oppdrag
- Åpenhet
 - Kjent fordel gir lavere mulighet for misbruk

Del IV - Hva gjør fordelen utilbørilig?

- Press
 - Tollpassering med vaksinekrav
- "Facilitation payments"
 - Krav om fordel for å utføre tjenester en ha rett på
 - Registrering av firma,
 - Tilkobling av elektrisitet
 - Spedisjon av varer
 - Byggesaksbehandling

Avslutning – praktisk tilnærming

- Allmennprevensjon
 - Kjennskap
 - Øk oppdagelsesrisikoen
 - Konsekvens
- Rødmetesten; VG, naboens barn og speilet.
- Berlusconi-grensen

Budir, Island - 24 oktober 2009

LYNX
ADVOKATFIRMA

